

Енергетична незалежність сільських територій як пріоритетна модель розвитку: міжнародний та вітчизняний досвід

2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Академія WSB

Опольський університет

Національний аграрний університет Вірменії

Азербайджанський державний аграрний університет

Азербайджанський університет кооперації

Енергетична незалежність сільських територій як пріоритетна модель розвитку: міжнародний та вітчизняний досвід

Матеріали

I Міжнародної науково-практичної конференції

20 травня 2020 року

Полтава
2020

Редакційна колегія:

Аранчій В. І. – ректор Полтавської державної аграрної академії, кандидат економічних наук, професор.

Горб О. О. – проректор з науково-педагогічної, наукової роботи, Полтавської державної аграрної академії, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Калініченко А. В. – професор Інституту технічних наук Опольського університету, доктор сільськогосподарських наук, професор Полтавської державної аграрної академії.

Писаренко П. В. – перший проректор Полтавської державної аграрної академії, доктор сільськогосподарських наук, професор.

Рафал Ребілас – проректор з міжнародних відносин Академії WSB, доктор економічних наук, професор.

Чайка Т. О. – начальник редакційно-видавничого відділу Полтавської державної аграрної академії, кандидат економічних наук.

Яснолоб І. О. – доцент кафедри підприємництва і права, начальник науково-дослідного сектору Полтавської державної аграрної академії, кандидат економічних наук, доцент.

Енергетична незалежність сільських територій як пріоритетна модель розвитку: міжнародний та вітчизняний досвід : матеріали І Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 20 травн. 2020). Полтава : РВВ ПДАА, 2020. 190 с.

У збірнику представлені матеріали міжнародної науково-практичної конференції за результатами досліджень щодо забезпечення енергетичної незалежності сільських територій як пріоритетної моделі розвитку з урахуванням міжнародного та вітчизняного досвіду.

Збірник тез є частиною науково-дослідної теми Полтавської державної аграрної академії «Концепція розвитку енергоефективних і енергонезалежних сільських територій задля зміцнення конкурентоспроможності національної економіки» (номер державної реєстрації 0119U100028 від 10.01.2019 р.).

Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, студентів й здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських та переробних підприємств АПК різної організаційно-правової форми, працівників державного управління, освіти та місцевого самоврядування, всіх, кого цікавить проблематика розвитку сільських територій на засадах енергоефективності й енергонезалежності.

Відповідальність за зміст поданих матеріалів, точність наведених даних та відповідність принципам академічної доброчесності несуть автори. Матеріали видані в авторській редакції.

ЗМІСТ

1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ Й ЕНЕРГОНЕЗАЛЕЖНОСТІ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ: ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Антощенкова В. В.

Особливості функціонування енергетичних кооперативів Німеччини... 9

Божко Л. Ю., Барсукова О. А., Вінницька О. С.

Продуктивність озимої пшениці в Північному Степу за умов різних
змін клімату 12

Бойко С. І.

Екологізація способів енергозабезпечення орієнтуючись на місцеві
енергетичні ресурси 15

Зимарев К. Д., Тацій Ю. В.

Вплив змін зовнішнього середовища на енергетичну незалежність
сільських територій..... 19

Крушельницький М. В.

Енергетична незалежність сільських територій 21

Остиста О. С.

Значення відновлюваних джерел енергії в розвитку сільських
територій України 24

Радіонова Л. О.

Потенціал об'єднаних територіальних громад в енергетичній безпеці .. 28

Cherevko H.

Energetical independence of rural territories – ways and conditions of
formation 31

Сидоренко Є. В.

Напрями вдосконалення забезпечення функціонування
енергоефективних сільських територій 169

Сиротюк Г. В., Сиротюк С. В., Янковська К. С.

Розвиток енергоефективних і енергонезалежних сільських територій... 172

9. ВИКОРИСТАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО І ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ У ПІДВИЩЕННІ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ЕНЕРГОНЕЗАЛЕЖНОСТІ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Болтянська Н. І.

Підвищення енергоефективності сільськогосподарських підприємств
тваринницького напрямку 176

Болтянська Н. І., Болтянський О. В.

Використання поновлюваних джерел енергії в сільських територіях 179

Калюжна Ю. П., Зоря О. П., Березницький Є. В.

Світовий та вітчизняний досвід використання альтернативної енергії за
«зеленим» тарифом 182

Сімон В. С.

Енергоефективність. Європейський досвід 184

Писаренко В. В., Єрмак В. Є., Ноздрін І. І.

Вплив маркетингових комунікаційних технологій на енергетичний
ринок..... 187

Писаренко Володимир Вікторович

доктор економічних наук, професор

ORCID ID: 0000-0002-9484-3476

Єрмак Володимир Євгенійович

Ноздрін Ілля Ігорович

ЗВО спеціальності Маркетинг, СВО Магістр

Полтавська державна аграрна академія

м. Полтава

ВПЛИВ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЕНЕРГЕТИЧНИЙ РИНОК

У багатьох країнах світу політика, стратегія і програми реалізації заходів енергоефективності, які здійснювалися з метою скорочення попиту на енергетичні засоби, започатковані у 70-ті роки XX ст. і історично обумовлені негативним впливом на світову економіку та енергетичну безпеку глобальної нафтової кризи. На протязі наступного десятиріччя значення цієї проблеми дещо послабшало, у наслідок значного падіння світових цін на нафту. Відповідно, протягом 90-х років XX ст. стратегічні заходи в галузі енергоефективності були спрямовані на вирішення проблем зі зміни клімату на рівні окремих регіонів. Однак на початку XXI століття рівень світових цін на нафту досяг свого історичного максимуму (147,5 дол. США/бар. на 11.07.2008 р.) [1], що призвело до посилення залежності економіки багатьох країн від імпорту енергоносіїв та зробило процес енергозбереження незворотнім.

У сучасних економічних умовах увага до енергоефективності посилюється у зв'язку з високим рівнем актуальності питань енергетичної безпеки, негативного впливу на оточуюче середовище використання енергоресурсів, а також конкурентоспроможності бізнесу на внутрішньому та зовнішніх ринках.

Слід відмітити, що ідея енергоефективності ще ніколи не була такою популярною на міжнародному рівні як сьогодні. Так у доповіді Комісії ООН зі сталого розвитку [2] відзначалася економічна обґрунтованість і широкі можливості для підвищення енергоефективності в домашніх господарствах, в транспортному секторі та в промисловості, включаючи ефективні заходи в

енергетичному секторі шляхом зміни концептуальних підходів до споживання і виробництва, менталітету населення країн.

Протягом років незалежності нестача та неефективний розподіл власних горючих корисних копалин змушувала Україну імпортувати паливно-енергетичні ресурси. Щорічні втрати України, обумовлені низьким рівнем енергоефективності економіки сягають 1,5 млрд дол США, що співставно з одним траншем кредиту МВФ. Так, за період 2013–2017 рр. на ввезення вуглеводнів було витрачено 67 млрд дол. США (Світові ринки нафти і газу: ризики і можливості для України Режим доступу [3].

З урахуванням значимості для Української економіки витрат, пов'язаних з енергетичними ресурсами та актуальності питань енергоефективності на глобальному рівні доцільним є аналіз впливу маркетингової комунікаційної та збутової політики на еволюцію ринку енергетичних ресурсів, зокрема на формування світової ціни на нафту.

В історичному ракурсі формування та розвиток нафтового ринку відбувалося в декілька етапів. У період після другої світової війни на ринку нафти відбувалася взаємодія споживачів з основними вертикально інтегрованими корпораціями, що контролювали три чверті світових запасів сировини, серед яких – British Petroleum, Exxon, Mobil, Royal Dutch Shell, Chevron. На той час ціноутворення на нафту визначалася витратним методом («витрати компанії плюс маржа»), але після утворення в 1960 р. Організації країн – експортерів нафти (ОПЕК) угоди між реальними споживачами і компаніями, які видобували нафту було замінено довгостроковими контрактами, згідно з якими власники нафти зобов'язувалися постачати покупцеві, протягом певного часу, визначену кількість сировини за ціною, що визначалися конкуренцією між експортерами.

На протязі 1970–1980 рр. суттєве підвищення та постійні коливання ціни стимулювали появу нових форм торгівлі й збільшила кількість обмінних операцій. Світові ціни почали встановлюватися на основі цін разових угод: спочатку з негайним постачанням (спотові контракти), далі – із відкладеним у

часі постачанням сировини, забезпеченим реальними запасами (форвардні контракти), потім – угоди без визначення часових меж забезпеченості поставок реальними товарними запасами.

У 1985 р. наслідком чергової нафтової кризи було залучення в міжнародну торгівлю нафтою механізмів управління ризиками. Біржові торги стали основним місцем визначення світової ціни на нафту що формувалися внаслідок боротьби між двома групами біржових гравців із протилежними інтересами:

- виробниками й покупцями реального товару, які були зацікавлені у стабільних цінах, тому за допомогою ф'ючерсних контрактів намагалися застрахувати себе від різкого підвищення ціни;

- біржовими спекулянтами, торгівцями нафтовими контрактами та їхніми фінансовими похідними (деривативами), бізнес яких базується на цінових коливаннях, тому вони зацікавлені в посиленні нестабільності ринку.

На той час ф'ючерсні контракти, які укладалися на біржах, виступали відправною точкою для розрахунку цін контрактів на постачання енергоносіїв.

На наступному етапі формування ринку (початок 2000-х років) велика кількість зовнішніх інвесторів почали вкладати вільні кошти, це призвело до того, що через кілька років після запровадження біржових операцій із нафтою їхній розмір почав значно перевищувати фізичні обсяги її видобутку. Зокрема, в 2008 р. середньозважене співвідношення між обсягом укладених на NYMEX контрактів і вартістю фізичних обсягів поставленої за ними нафти (churn) для сорту WTI сягнуло 700 (Світові ринки нафти і газу: ризики і можливості для України Режим доступу [3]).

Проте за умови значно вищої ліквідності валютного й фондового ринків та їхнього більшого масштабу обсяги спекулятивних капіталів, які надходили на ринок нафти ззовні, постійно зростали, що зумовило останній етап еволюції нафтового ринку, що почав визначатися обсягами руху спекулятивного капіталу на нафтовий ринок. Ціна почала визначатися боротьбою глобальних фінансових гравців за максимальні прибутки від своїх інвестицій з використанням широкого спектру фінансових інструментів.

Наслідком цього стало виникнення стійкого взаємозв'язку між валютним, фондовим і сировинним ринками.

Отже, швидкий рух спекулятивного капіталу на ринку «віртуальної» нафти зумовлює той факт, що світова ціна на неї вже не визначається співвідношенням попиту й пропозиції, а встановлюється поза ринком фінансовими інвесторами, для яких нафтові деривативи є одним з багатьох пакетів цінних паперів.

Бібліографічний список

1. Нафтові війни 1973–2014: як ціну нафти використовували в міжнародній політиці. *Тиждень.ua*. 2014. URL : <https://tyzhden.ua/News/124493>.
2. Цілі сталого розвитку 2016–2030. ООН Україна. 2016. URL : <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.
3. Світові ринки нафти і газу: ризики і можливості для України. *ZN.ua*. 2018. URL : <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.

Наукове видання

**Енергетична незалежність сільських
територій як пріоритетна модель
розвитку: міжнародний та
вітчизняний досвід**

Матеріали

I Міжнародної науково-практичної конференції

(м. Полтава, 20 травня 2020 року)